

Язэдэлэжьэнэгъэ зырагъэушъомбгъущ

Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыку ипащэу,
УФ-м ихыкум пристав шхъаэу, генерал-полковнику
Дмитрий Аристовыр Адыгейим къэкъуагъ.

АР-м и Лышъхэу Къумпъыл Муратра
хэгъэгум ихыкум пристав шхъаээрэ
Адыгейим и Правительствэ зычэйт унэм
хыкум приставхэм якъулыку ыпашъхэ
ит пшъэрьтхэр республикэм зэрэш-
гъэцаклэхэрэ, аш Адыгейим икъэралыгъо
хэбзэ къулыкухэм зэдэлэжьэнэгъэу
адыриэм атегушыагъэх. Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыку АР-мкэ
и Гъэлорышланлэ ипащэу Александр Ихно
зэдэгушыагъум ахыгъуагъ.

Адыгейим и Лышъхэе хэгъэгум ихыкум пристав шхъаэу Дмитрий Аристовыр
«тхъауягъэлэсэу» руягъ Урысъем
ихыкум приставхэм я Федеральнэ къулыку ишьолтыр Гъэлорышланлэ ынаа
ренеу къызэрэтигъэтырэм ыкчи 1-
пшъагъу къызэрэфхъурэм афэш.

«Тэркэ мэхъанзихо ил хыкумхэм
яунашьохэр зэргэцаклэхэрэг гъу-
нэ зэрэлъафырэм республикэм
нахь зыкъыцгээлтэгъэным,
хыкумышихэм ялошиэн хэбзэ
икъу хэлхэгъэным. Игъо къыт-
фалъегъэхэр тапэки къыд-
тлыгъэштых, социальнэ, эконо-

мик зыпкъитыныгъэмрэ рэхъат-
ныгъэмрэ республикэм къыщу-
хъумэгъэнхэмкэ зэдэлэжьэнэгъэу
зэдэтилэх нахь зедгъэушъом-
бгъущт», — кыгуагъ АР-м
и Лышъхэ.

Мы мафэм Урысъем ихыкум приставхэм я Федеральнэ къулыку ипащэ
хыкум хэбзэ къулыкухэм, хэбзэ-
ухъумэкло къулыкухэм япашхэм
зэлуклэту заулэ адьрилагъ. Ведомствэхэр
зэрээдэлэжъэхтхэм ыкчи ашкэ амалэу
щыгэхэм а зэлуклэгъухэм шатегушыагъэх.
Джащ фэдэу Дмитрий Аристовыр Уры-
съем ихыкум приставхэм я Федеральнэ
къулыку ишьолтыр Гъэлорышланлэ
иофишэхэм зэлуклэ адьрилагъ, отчетэу
къашыгъэхэм ядэлгүй, иоф зыдашгэшт
льэнэхэо шхъаэхэр къыгъэнэфагъэх.

Хыкум приставхэм я Федеральнэ
къулыку Адыгэ Республикаемкэ и Гъэлорышланлэ
къызэрэтигъэмкэ, мы ильесим
иапэрэ мэзилб хыкум иоф 121229-мэ
язехэфын аухыгъ. Блэкыгъэ ильесим
джащ фэдэ ильэхъан иоф 99812-рэ зэ-
хафыгъагъэр. Сомэ миллиард 1,2-рэ

фэдиз къарагъэпшыныжыгъ, блэкыгъэ
ильесим джащ фэдэ ильэхъан къарагъэ-
пшыныжыгъагъэр сомэ миллиардым
ехъущыгъ. Клэлэпупкээр зээрарамты-
рэм епхыгъэу УФ-м и Уголовнэ кодекс
иа 157-рэ статья диштэу уголовнэ иоф
103-рэ къызэуахыгъ. Чыфэ зытэлтигъэ
нэбгырэ 2683-мэ афэгъэхыгъэу хыкум
приставхэм унашьо аштагъ ахэр Урысъем
Федерацием икъинхэ фимытхэу. Нэбгы-

рэ 46-мэ клэлэпупкээр чыфэу атэ-

ллыр къатыжыгъ. Мэзи 7-м къыкъоц

сомэ миллион 79-рэ мин 951-рэ чыфэу

къаалхыжыгъ. Блэкыгъэ ильесим джащ

фэдэ ильэхъан къаалхыжыгъэр сомэ

миллион 52-рэ мин 347-рэ хуутигъэ.

Къэлгээн фае хыкум приставхэм якъу-

лыку пшъэрьтхэр агэцаклэхэ зэхъум

хэбзэукъоныгъэхэр зэрамышыгъэхэр.

АР-м и Лышъхэе ипресс-къулыку

ЛъЭПКЬ ІЭПЭЩЫСЭХЭМ ЯКЬЭГЬЭЛЪЭГЬОН

Адыгэ къуаем ирестублике фестивалэу шышъхъэум и 27-мрэ
и 28-мрэ зэхашщтим лъЭПКЬ ІЭПЭЩЫСЭХЭМ ЯКЬЭГЬЭЛЪЭГЬОН
къышызэуахыгъ.

Фестивалыр зыщыклошт гъэхүнэм игупчэ итышт пшыплем
къэгъэлъэйонир щыклошт. Адыгейим ис ІЭПЭЛЭС цэрылохэр аш
къеклоплэштых. Пхъэм, мыжъом, лутэйнэм, дышъэ туданэм, шом,
упкэм, етэ гъэжъагъэм ыкчи нэмэгкхэм ахэшыгъигъэ пкыгъо
тшэшэйонхэр аш къышагъэлгъэштых.

— Фестивалым хэлажьэхэрэ Адыгэ Республикаем ис ІЭП-
Іасэхэм ялэпэшысэхэм нэуласэ зафашиын, агу рихыхэрэр
къашэфын альэкъыщт, — къышагъагъ Адыгэ Республикаем на-
роднэ культурэмкэ и Гупчэ.

Финальныи нэсыгъ

Адыгэ къэралыгъо университетым
щеджэрэ Ольга Тимоновам ипроект
шІэнныгъэ-ушэтын ІофшІэнхэмкіэ Урысые
зэнэкъокъум ифинал ихьагъ.

Я VII-рэ Урысые ныбжыкэ форумэу «Наука будущего — наука молодых» зыфиорэм юфшэнхэм язэфхэсыжыхэр щашыщтых. Ар шышъхэум и 23-м кыщегъэжкагэу и 26-м нэс Новосибирскэ я IX-рэ Дунэе форумэу «Технопром-2022» зыфиорэм ыкли Новосибирскэ къэралыгто техническэ университетым ашыклошт. Къэралыгто 25-мэ яшэнгыгэлжжыхэр зэнэ-къокъум ифинал ихъагъэхэм факультетым истуденткээ Ольга Тимоновар. Ныбжыкэлхэм ежь-ежырэу хъадэгъур къызфрамыхыжынным пешорыгъэштэу юф дэштэгъэнэр ары проектыр зыфэгъэхыгъэр. Ныбжыкээ нэбгыри 100 фэдиз зыхэхэгъэ куп агъэспи, ушэтынхэр ашыгъэх, проектым къыдыхэллыгъэу юфхъэбзэгъэнэфагъэхэр зэхацагъэх.

«Наука будущего — на-

Урысыем ит апшъэрэ еджа-
плэхэм ыкли шлэнэгъэ организа-
циехэм ястудент ыкли аспи-
рант нэбгырэ 2500-рэ мы-
ильэсүм зэнэктокьум хэла-
жэхэ ашлонгью тхыльхэр къа-
тыгъ. Ахэм ашыщэу шьольыр
40-мэ къарыкыгъэ ныбжыкыл
313-р финалым ихыгъэх ыкли
поклажхэм къяджагъах.

ука молодых» зыфиорэр
УФ-м гъэсэнгъэмрэ шлэн-
гырээмрэкэ и Министерстве
зэхещэ. Ныбжыкылэхэм
шлэнэгъэм мэхъэнэ ин ра-
тыным, яшлэнгъэхэм аха-
гъэхъоным ыкли тофшлэним-
кэ лъэгэлэ инхэм анэсын-
хэм фэшгээнхэр ары пшьэр-
лъэу зэхэцаклохэм зыфагъеу
ижицэр. Форумын програм-

докладхэм къяджага ўз.

Ахэм ахэт Адыгэ къэралыгъо университетым социальна технологохемкі ыкъи зекъонымкі э

Джыри зы къахэхъуагъ

Къоджэ псэуплэхэм
хэхьоныгъэ ягъэшыгъэным
фэгъэхыгъэ программэм
кыдыхэлтытагъэу станицэу
Джаджэм щырагъэжьэгъэ
күэлэццыкly ыгынплем ишын
аухыгъ. «Чебурашка» аш
зареджагъэхэр, нэбгырэ 250-мэ
ательятаагъ.

АР-м мэкъумэш хъызмэтымкэ и Министерствэ
къызэритыгъэмкэ, квадратнэ метрэ 5673-рэ аш-
зэльеубыты, кілэццыкlu джэгупlэ 12, физкульту-
турэм паа площадки 2 аш щагъэпсыг. Пстэум-
кли псэуальэм ишын сомэ миллион 220-рэ
догукэ.

КТО ХОЗЯИН В ЛЕСУ

Анатолий Кудактин

читает
Ксения Суркова

**Адыгэ къэралыгъо
университетым
ипресс-къулыкъ**

псөуальэ станицэм илэ хувгүэ. Аш ыпэкэ мы псөуплэм дэтыгэу, жы зэрэхүүгээм фэшл зэфашлыжыгээ ыргылпэм члэсигъэхэм ащищхэри мыш къащэжышиг.

Джаш фәдэу күләлтәйкүй ипсауныгъәкіе ө
ихәхъонкіе ауж кынәхәрәм тоф адәзышіәщт
специалистхәр, логопед, психология ықи дефек-
толог мы Ығызыпәм иәштых.

БылымIусхэр агъэхъазырыгъ

АР-м мэкъумэш хызмэтыхкэ и
Министерстве кызэритыгъэмкэ,
республикэм былымышхъэу илэм
фэхъущтым фэдиз былымыс
хызмэтыхкэ азхъэхъазырыгъ.

Мәккү, уарзэ зыфәпшәтхәу былымыс «пхъашәхәм» ахалъытәхәрәр тонн мин 50-м ехъоу хвазыр. Ар афәхъуষт. Нәмыкі былымысәу ратакъуагъяр тонн мин 35-8-ра махы.

Джащ фэдэу силос ашыцт натрыфэу тонн мини 3-м ехъу йаухыржыгь.

(Тикорр.).

Тхыльхэр «Къагъэгущылагъэх»

жьагъэх.
Икыгъэ ильэсир хэгъэгүү клоц зеклоным и Ильэсэүү клыагъэ. Урысыем ицыифхэр тапэклэ фэдэу Іэкыб къэралхэм клонхэ амал ѿылагъэлти, тикъэралтын изыгъэлгэсэфийлэхэм ыки чыпэ гъешлэгъонхэм зафагъезагь. Мы зэхъокыныгъэм ельтыгъеу, Storytel мэхъянэ илэу үлтыватагь Урысыем изаповеднэ шьольтырхэм афэгъэхьыгъэ тхыльтхэу макъэ зык!этхэр тетхэгъэнхэр.

Алер тхыльтхэр Кавказым ичъюпс ыкъи аш ѿыспэ-ухэрэм, итариих афэгъэхыгъэх. Кавказ заповедникир Европэмкэ анахь къушхъэмэз заповедник инхэм

с 97-рэ лъяхъэ- гъеш- кавказ- то хозя- ащиц ыкы ЮНЕСКО-м и Дунээ клэн хагъехъягь. Зыфэдэ щымыэ заповедникым къыщыкыхэрэм ыкы щыпсэухэрэм, игеографие нэшанэхэм яхыллагъэу тхыль makлэп щылэр, ау анахь дэгъухэр ахэм къахыгъях.

«Кавказ заповедникир ичъиопс, игеографие ыкыитарихъ закъоп зэрээзтельшэрэр. Ицыиф хъалэмтхэу мы тхыльхэр зытхыгъэхэм афэдэхэр ыкыимафэ къес шур зылэжыхэрэр ары. Макъэ зыкіэт тхыльхэр тымыгъэхъязырхэу, зекюхэм — тихъакэхэм хэутыгъэ тхыльхэр, буклетхэр яттынхэ тльэкиштигъ. Ау къытешшэкыигъэ дунзэ дахэр лъэшэу зикласэхэмкэ аудиотхыльхэр нахь йэрыфэгъу хъунхэу ыкыи нахь зехъэгъошухэу тльытагъэ», —
къытуагъ Ольга Пеговам, Кавказ заповедникым экологическэ гэсэнгъэмрэ зеклонымрэкэ директорым игуалза.

Жъоныгъуакім и 25-м щегъэжъагъеу сервисеу Storytel кітэхагъе пепчъ зыфзэ тхылым щедэун нылзакшт, аларга мафа 14-м ынкыа нымытау.

ТЭҮ.
(Тикорр.).

Щэнаут зыхэль веществор агъэфедагъ

УФ-м зыкъеухуумэжыгъэнэмкэ и Министерстве бэмышэу кызэритыгъэмкэ, урысые дзэколхэм апэуцужынхэм фэши щэнаут зыхэль химическэ веществовохэр Украинэм ыгъэфедагъэх.

Ар кьеушыхаты Запорожскэ хэкум кулыкъур щызыхьыгъэ урысые дзэколхэм апкынэлнэ щэнаут кыхэхьга ёгуцафэхэу госпиталым зэращагъэх.

Дээ ведомствэм кызэритыгъэмкэ, Зеленскэм икъотэгүхэм терроризмэ нэшанэ зилэ шыкъиэхэр кызыфагъэфедэхээз, урысые дзэколхэм ямызакъоу, мамыр цыфхэми ашхьа сыхэрэп.

Министерствэм инаучнэ-үштэктю медицинэ дээ институтым и Гупчэ шхъялэ иофышэхэм кызэралуагъэмкэ, дзэколхэр заупльэхэм, ботулотоксин «В» зыфалоу искуственнэу ашыгъэ узыгъеплэшт щэнаутыр кахагъотагъ.

Къагъэон гухэль ялагъ

Севастополь игубернаторэ Михаил Развожаевым кызэритыгъэмкэ, цыф имисэу кызыбы- быхъэрэ аппаратыр (беспилотникир) кыз- фагъэфедээз хы Шуцэ флотом иштаб кьеуагъех, зипари хэкъодагъэп.

Аппаратыр кыраутэхыгъ.

Губернаторым кызериуагъэмкэ, кызыбыхъэрэ аппаратыр флотом иштаб ышхъяль кызызыраутэхыгъэр. Клашом кытефагъык машор кыклани стыгъэ. Пыир зыфэягъэр кыдэхъугъэп.

Штабын иеклонланэ ыкли ичэхьапэ полицием зэфишыгъ, цыфхэр яунхэм кыарымыкынхэу хабзэм иофышэхэр къяджэх.

Зэхъокыныгъэ заулэ фэхъугъ

Хэушхъафыкыгъэ дээ операциеу Украинэм щыкъорэм зэзэгыныгъэ шыкъэм тетэу хэлажъэхэрэм альэнкыокъэ зэхъокыныгъэу аухэсигъэхэм журналистхэр ашигъэгъозагъэх АР-м идээ комиссарэу Александр Авериним.

— Хэушхъафыкыгъэ дээ операциер зыкъор эльэс- ныкъом ехъугъэу Адыгэим щыкъ гарнизонхэм ядээ частхэр чанэу аш хэлажъэх. Дэкаш фэдуу зээгыныгъэ шыкъэм тетэу мы Йофтхъабзэм хэлажсэ зышигъохэм яичагъэх хэхъо. Ильэсны- къом кыкъоц Адыгэим щысурэ иэбгыр 300-мэ шыкъоныгъэ ягуу зээгыныгъэ зыдашыгъэхэм (контрактникхэм) якуп хэхъагъэх. Ахэм ашыгъэу иэбгыри 160-м ехъур мы Йофтхъабзэм хэлжэсагъэх. Къэлгъэн фае, а уахтэм кыкъоц щытхуу хэлээу кулыкъур зэрхыгъэх кыхэкъгуу иэбгыр 15-мэ түн лъапэхэр кыфагъэ- шыошаагъэх, — кыбуагъ А. Авериним.

Дээ комиссарым кызэройтагъэмкэ, Урысюем и Президент субъектхэм ящахэхэм зэкиэми зафигээзагъ хэушхъафыкыгъэ подразделенихэр яшьольырхэм ашагъэлсынхэу. Аш кыхэкъэу Андрыхье Хүусен ыцэ зыхыре «Мыекъопэ дивизиер» Адыгэим щызэхашагъ. Гашээрлэлэу ялагъэр шышхъэхэум и 10-м нэс батареир агъэлсынхэр, аш хэхъаштхэр кьеу- гъоигъэнхэр ары. Мы мафэм ехъулэу ар гъэцэктэгэх хэхъэ, зы батареир хэушхъафыкыгъэ дээ операцием хэлэжъэнхэ альэкъишт. Мыхэм ахахъэхэрэп укъакъохэр, цыфхэм шхъакъо езыхыгъэхэр, нэмыхъэхэри. Аш нэмыхъэу, аныбжыкъэ къатефэу, ильэс 18 — 19-м ушхъагъу зэфешхъафхэмкэ кулыкъур зымыхыгъэхэм аныбжь ильэс 30 — 35-рэ хувьгэми, зээгыныгъэ шыкъэм тетэу кулыкъур ахын альэкъишт.

— Кыхэгъэцэгъэн фае, АР-м и Лышихъэу Къум- пыл Мурат игуукъекъыкъи- кыкъи иунашыкъэ зээгыныгъэ шыкъэм тетэу мы Йофтхъабзэм хэлажъэх- рэм ахъщэц Ишыгъэу сомэ мини 100 зырыз ежъ- хэм е ягупсэхэм ареты. Гу- щыкъи пае, мы Йофтхъаб-

зэм хэлэжъэнэу шыкъоныгъэ зиДэм ишикъигъэ тхыльхэр кызытыгъэйли- гъахъэхэрэм нэүж ахъщэр исчет фитэгъахъэ. А 1-рэ батареим хэтхэм зэкиэми ахъщэр айкъэхъагъ, — ело дээ комиссарым.

Мы Йофтхъабзэм изэхэхэн мэхъаншхо зэрийр кыкъигъэхъыгъ А. Авериним. Ашкъэ пшьэрэль шхъялэу ялэр ильэсныкъом ехъугъэу дээ операцием хэлажъэхэрэ дээкъулыкъушхъэхэм зарыгъэсэфынхэр ары. Аш кыхэкъэу ахэр зэблахъух. Мы ильэсым ыкъэхэм анэс ятлонэрэ батареим хэтиштхэр куаугъоинхэр яшьольырь.

Үлээгээ ильэс 50-м нэсигъэр дээ кулыкъум ирезерв кыхъа- гъэкъижыщтыгъэмэ, джы бэмэ яшьоигъоныгъэ къыдалыти, ныбжыр лъагъэктотагъ. Ехъ ишьоигъоныгъэ зээгыныгъэ шыкъэм тетэу хъульфыгъэм кулыкъур ыхын ыльэкъышт ыныбжь ильэс 59-рэ мээ 11-рэ мэхъүфэ. Аш нэмыхъэу, халсын чэсхэу бзэджэшшэгъэ мын зезыхъагъэхэр (гүшүйм пае, къэлэпупкъэр зерамытгъэм ө ешьугъэу машинэр зэрээра- фагъэм апае агъэпшынагъэхэм) япсаунгъэ къехъымэ хэушхъа- фыкыгъэ дээ операцием хэлэ- жъэнхэ альэкъишт. Мыхэм ахахъэхэрэп укъакъохэр, цыфхэм шхъакъо езыхыгъэхэр, нэмыхъэхэри. Аш нэмыхъэу, аныбжыкъэ къатефэу, ильэс 18 — 19-м ушхъагъу зэфешхъафхэмкэ кулыкъур зымыхыгъэхэм аныбжь ильэс 30 — 35-рэ хувьгэми, зээгыныгъэ шыкъэм тетэу кулыкъур ахын альэкъишт.

Къэлгъэн фае, зэпэуцужхэм чанэу ахэлажъэхэрэм, анахь щынагъо кызытыре чыгылхэм ашыгъэхэм сомэ мин 200 зырыз араты. Пэшторыгъэшьэу кон-

трактник пэпч къэбарэу щы- лэхэм ашагъэтуузэ, дэгүшүйэх.

— АР-м и Лышихъэ, дэкаш фэдуу муниципаль- нэ образованихэм яна- щэхэм яшьогъицхо кытагъэкъы. Мы мафэм ехъу- лэу тиresspublikэ мэкъэ- гъэйлу куп 71-рэ Ѣызэх- щагъ. Ахэм зэкиэми иэб- гырэ 200 фэдиз ахэлжээ. Мурадэу тиэр цыфхэр къетцэлэнхэ къодыгер арэп, къэбарэу Ѣыкъэм Ѣы- дгъэгъозонхэр ары нахь. Зэ- зэгыныгъэ шыкъэм игууль ишилн хуумэ, ишкъэ мазэм кынцегъэжыгъэу ильээрэ ныкъорэм иэс зээ- гыныгъэ адэти Ѣыщты- гъэмэ, джы ильэсныкъом кынцегъэжыгъэу ильэс иэс контрактим къэт- щагъахъ, — кыбуагъ дээ комиссарым.

Къэхүм журналистхэм яуп- чэхэм джэуап къаритыгъизэ А. Авериним ицихъэ тельэу кыбуагъ дээм кулыкъур щы- зыхынэу дашырэ ныбжыкъэхэр хэушхъафыкыгъэ дээ операцием зэрэхамыгъэлажъэхэрэр. Аш фэдэ унашо ышыгъ Ашпээрэ Главнокомандующым.

КИАРЭ Фатим.

Кадастрэ палатэм къэбар мин 600 фэдиз айкъигъэхъагъ

Амыгъэкощырэ мылькумкэ къэралыгъо реестрэ зыкъым (ЕГРН) кыхэтхыкыгъэхэр ары фэтэрыр, унэр, гаражыр, чыгу яхыр ямьльку унае зэрэхахъэрэр кыэзыушыхъатырэ тхиль шхъялэу непэкъэ щытыр.

2022-рэ ильэсым иапэрэ мэзилб Адыгэ Республиком и Кадастрэ палатэ ЕГРН-м кыххэхъыгъэ къэбар мин 600 фэдиз Адыгэим исхэм айкъигъэхъагъ, ахэм я процент 97-рэ электрон документов.

«Амыгъэкощырэ мылькум инэшиэн шыхъа- Ихэм, исзуалыр зирем, кадастрэ уасэм ыкъи нэмыхъицхэм афэгъэхъыгъэ къэбар зэфэ- шыхъафхэр ЕГРН-м кыххатхыкых. Ахэм чылэу аубытыщтыр зэлтытыгъэр закы- фэзигъазэхэрэм фэло-фэшэлээнэ кы- хахырэр ары», — кыбуагъ Росреестрэ ишьольыр гъэлорышапэ ипащэу Марина Никифоровам.

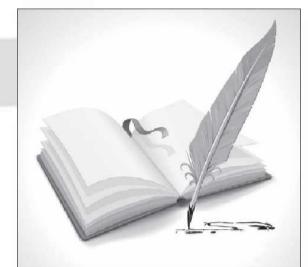
Республикэм исхэр анахьэу зыфэнэхъохэр амыгъэкощырэ мылькур зэрээр къэзыушыхъатырэ тхильхэр ары. Ильэсир кызыихъафхэр Ѣеэжъэхъагъэяя Республиком исхэм аш фэдэ тхиль мин 440-м ехъу айкъигъэхъагъ. Амыгъэкощырэ мылькум инэшэнэ шхъаэхэм, ашкъэ фитынгъэу ялэхэм афэгъэхъыгъэ къэбархэм цыфхэр къакъэупчэх. 2022-рэ ильэсым иапэрэ мэзи 7 аш фэдэ къэбар мин 55-м ехъу айкъигъэхъагъ. Аш нэмыхъицхэм зигуугъ къэтшыгъэ уахьтэм Кадастрэ палатэм амыгъэкощырэ мылькум фэгъэзагъэ зэрэхъугъэм ехъилэгэе къэбар мин 15 фэдиз аритыгъ.

ЕГРН-м ит къэбархэр кызыихъафхэр Ѣеэжъэхъагъэяя Республиком исхэм ашкъэ фитынгъэу ялэхэм афэгъэхъыгъэ къэбархэм цыфхэр къакъэупчэх. 2022-рэ ильэсым иапэрэ мэзи 7 аш фэдэ къэбар мин 55-м ехъу айкъигъэхъагъ. Аш нэмыхъицхэм зигуугъ къэтшыгъэ уахьтэм Кадастрэ палатэм амыгъэкощырэ мылькум фэгъэзагъэ зэрэхъугъэм ехъилэгэе къэбар мин 15 фэдиз аритыгъ.

ЕГРН-м кыххэхъыгъэ къэбархэр зицэ- къа- яхъэхэр амыгъэкощырэ мылькур ашээ и нэмыхъицхэм ашкъэ фитынгъэу ялэхэр кызыихъа- шыкъэхъагъэхъэр. Сатыу Йофтхъабзээ горэ зешүхъаным ыпэкъэ аш фэдэ къэбархэр къайшүххэм, гъэн- циакъохэм, Ѣекъо ишэнчъэхэм шуа- цуухъумагъэ хууцт», — кыбуагъ Адыгэ Республиком и Кадастрэ палатэ ипащэу Хьюкъо Аюбэ.

Уахътэр ыкИ тхакIор

УсэкIо-лирикыгъ

Я 60-рэ ильсхэм акIем лъэпкь литературам ныбжыкIэ творческэ кючIакIэхэр бэу кыхехъагъэх: тхакIор Кощбэе Пщимаф, усаклохэу Къумпыл Къадырбэч, Къуеко Налбай, Нэхэе Руслан, Бэг Нурбай, нэмыкIхэри.

Непэ мыхэм анах къахэзгэшэу зыцIэ къесомэ сшоингъор Къумпыл Къадырбэч. Аш ильэс 30-м ехүм ипоэтическэ гупшигээ гъешIэгъонкэ адигэ литератуэр ыгъебаиг. Ыпкынэ-лынэ къешIэкIыгъэ дунэе нэф хъаламетыр, адигэ лэдэбэр — зеклокIэшыкIэхэр, пъяпкь шэнхабзэхэр, цыф эзэткыкIэзэфыщтыкIэхэр зэ-

хишIагъэу, ыгъеунэфэу тхэштигъэ. Къумпыл Къадырбэч иусэ сатырэ пэпч къызхехъухъэгэе уахътэр, щыIакIэр, адигэ унагъор, адигэ пIуныгъэр, шхъэльтигъынгъэр, зэфэгъе-къэбзагъэр ашызэхапшэу, а зэкIэ нэм къыкIагъеуко, нахьшум уфаузэнкIэу гъэпсигъях.

Узшалтфыгъэу, узшалтфыгъэу

къуаджэм, Ным, ныбджэгъухэм, уезыгъэдэгъэ кIэлэе гъаджэхэм, нахьшукIи Iушхэм, лэжъэкIо Iашпъэхэм, тхыльэу шэнгъэгэ кIэлкlyanlэм яльэпIагъэ иусэ тхыльхэм къащиритокIыгъ. Усакло гуфаплэу, хъалэлэу, IорышIэу щыIэнитээм зэрэхтэгъээм итворчестве ишцис. ИкIэсагь Дунэшхор, цыфыбэу къешIэкIыгъэхэр. Ахэр

ары итворческэ гупшигээ пкыи фэхъуягъэхэри.

Цыфы умыхъоу еджагъэ ухъущтэп

Къумпыл Къадырбэч Красногвардейскэ районим ит къудажэу Улапэ шышхъэум и 24-м, 1934-рэ ильэсм къыщихъуг. Къоджэ еджапIэм ёддажагь, 1954 — 1959-рэ ильсхэм Мыекьопэ посольшэш объединение «Зэкъошнгъэм» рабочэу Iоф щишиагь. Iофшэнным готэу М. Горькэм ыцIэ зыхынэ Литературнэ институтэу Москва дэтыр 1965-рэ ильэсм къуухыгь. 1960-рэ ильэсм щегъэжагъэу 1990-рэ ильэсм нэс къэралыгь шъэфхэр печатым къыщихъумэгъэнхэмкIэ Адыгэ хэкум итдел IофшишIэу, ылжым аш ишаагь лэжъагьэ.

Ытхыхэрэр 1957-рэ ильэсм къыщихъумэгъэнхэмкIэ Адыгэ хэкум итдел IофшишIэу, ылжым аш ишаагь лэжъагьэ.

Усэхэмрэ поэмхэмрэ дэтхэу адигабээкIэ тхыль зыгбү-зывш къыдигъэгъы: «ПсынэкIэч»,

«ГумэкI», «Апрелэу си гуминэф», «Цыфым инеущ», «Гъэшэ нап», «Сягэ исурэт», нэмыкIхэри. Усакло зыщмыгъэж ужым иусэхэр зэхэугъоягъэу дэтхэу «Гъашэм ильэуж» ыцIэу 1994-рэ ильэсм тхыль къыдэгъыг.

ТхэкIо заулэмэ атхыгъэхэр зыдэт тхыльхэу «Чувство единой семьи», «Сэлам» (Ростовна-Дону), «Березовая криница» зыфиохэрэм Къумпылымы ытхырэмэ ашыщ усэхэр урысыбзэкIэ, украина бзэкIэ къадэхъагъэх.

Усакло идунееплъкыгэ иккү фэдизэу итворческэ Iофшагъэхэм — итхыльхэм къащильэгъуягь; аш цыф Iуш зэгъэзэфагъэу, шырынгэу, зафэу, къэрар илэу зэрэштыгъэр иусэ сатырхэм нафэ къыгъэшлагъэр, аш щыщэу ильэс 33-м литературам гухахъо хигуятуя щылэжъагь. Игукъэбзагъэ, игуцIэнагъэ, ихъалэлгээ итворческэ гупшигээ аштыгь, агъебжышигъуягь. Ыгы кIэдэлкыжыкын зыльэкIыщтыгъэ усакло зэрэштыгъэр иусэ сатыре чьэпхыгъэ дахэхэм къиуалуятуэ. Дунэшхом ильэпIэгъэ-лэшшугъэ ахэмкIэ иккюу ыгъеунэфыгь плон пъякIыщ, усэкIо-лирикыгь. Ытхыхэе закъоу щымытэу, иадыгэ лъэпкь нэмыкIлъэпкь литературам къащэшынным фэягь, кIэхъопсыщтыгь, аш пае гүшIэ дахи, гъотыгъуай ашхыасыгъэп.

Къадырбэч зэдээжын Iофшэнни пылыгь, М. Джалиль, Н. Бараташвили, нэмыкIхэм яусэхэм ашыщхэр адигабээм рильтэгъэхэр, усэн IэпIэсэннэгъэр IэкIэль хъуягъагь, иусэхэм ашыщхэр адигэ композиторхэм ордышом аралхъагъэх.

Къумпыл Къадырбэч Урысые Федерацием итхаклохэм я Союз 1975-рэ ильэсм къыщегъэжьягъэу хэтыгь.

Усэхэр

Къумпыл Къадырбэч

Сихэгъэгү

Сыогупшигээ зыхыурэм, сыйбэм сшоингъоу сэхь. Къушхъэм къечхэрэ псхыхоу скIуачIэ фэдиту къыхахь.

Сыогупшигээ зыхыурэм, си насыпшIоу сэхь. Щифхэр зэкIэ зэгупсэу, апсэ зэхэлэйеу къысщэхь. Сыогупшигээ зыхыурэм, шыIэнэгъээм нахьри си фаблэ. ПлэшIэгъум Iапэ си гъягъэу, дунаем гушхуу сихалпээ.

Сыогупшигээ зыхыурэм, гушхагъом зыкIызжэхэдээ. ШуIэхъуныгъээм итхыдэ ордээдэу си гум къыхедээ.

Сиккуадж

Сэ лъапсэ зыщездэхъигъэр. Сыккызцальфыгъэу сиккуадж. Сэламыр апэу зэсхыгъэр. Сыгушхуу иурам занкI.

Къысатэу сэ Сенэ Iушоу, ЩысфашIми унэ Париж,

Аш пае сиштэштэп гушом — Сиккуаджэ сэркIэ Париж.

ГъашIэм игушиу иккни. Мыш апэу щыспекIэкIыгь. Къунаным щесыдзэу аркъэнир. Ихуулэ тхыапш къыхэкIыгь.

Гур къэзгэе ўцрэ шIупльэгъур. ЗышишIагъэр сикъоджэ гупс. Ныбджэгъур,

гъашIэ ныбджэгъур. ЗышишIагъэр иурам бгъуз.

Зэлищэу си гъээжы къабзэм, Бэрэ имэз сихэтигь. Игубгъоу гъэбэжъу лъапсэм. Насыпш зыкыситыгь.

Дунайм чыпIэ дэхабэ, Сэ сэшIэ, хъолсагьоу тет, Ау щыIэп фэдэ Улапэ, Улапэ — сэ сиорэд.

* * *

СэшIэ сэ шIу узыкIэслэгъур, сихэгъэгоу цыфы гушхуап. Зэзаккуу си миууджэгъурэр уиугубгъошкоу гъэбэжъу къэбар къыфеуатэ.

Уичэшы, а мы уичэшы ухэтинир сидэу хъолсагьу! Гушопсэу мазэр уилэшы къенэкIау къышхъархъагь.

Иххогъум игошхэ макэ гъэшIэгъон горэ къыхегъуатэ. Хъагъожъуу чэшIэрэ сакъэрэм фэчэфэу къэбар къыфеуатэ.

Orrэ сэррэ

Шылпкъэмрэ пцымрэ О уарэлсэу. Уатэмрэ пцымрэ Сэ сарэлсэу.

Шур уилэташхъэу Узфэхъалэл. Сэ сишионашхъэу Чыгум си хэлэл.

Непи ти гъуаси Уашыбэгъуагь. Пшагъэм ыуаси Гум хигъэхъуагь.

СыпсынэкIэчъэу, Сышэбэ дэд. Уныбжыкыу кIэкIэу Сакыб удэт.

О угъогу шуамбгъу, Сэ сильэс гъогу. О уогу жуагъу, Сэ сицIиф бгъэгү.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр МАМЫРЫКЬО Нуриет.

ЯштошI кырыратыкIыгъ

Проектэу «Билет в будущее» зыфиорэм профориентациемкээ юфшэгъэ анахь дэгъухэм ашыщ зиэ хуугъэхэу Любовь Галкинамрэ Александра Креховамрэ ахэм кыатегущыагъэх.

Урысые проектым зэрэхэ-
лэжьагъэр Любовь Галкинам
кырытагь. Ар Мыекъопэ ли-
цеу N 35-м информатикэмкээ
икIэлэгъядж. Урысые проф-
ориентациемкээ ипрактик анахь
дэгүү 30-ма ашыщ хуугъэ. «Дети
к детям» зыфиорэл лэнэйкөр
ары зыхэлжьагъэр.

— Проектэу «Студент на
один день» зыфиорэм я 10
— 11-рэ классхэм ацеджэхэрэм
юф зэрэдэшшэцтийр кырело-
тыкы. Мыш дэжьыр ары ныб-
жыкIэхэм ящиэнэгъэ зэр-
пхыщ сэнэхьатыр кызыахы-
рэр. Проектым кызэрэшьдэ-
лтыгъэмкээ, Мыекъупэ дэт
апшэрэ еджапIэхэр кIэлэджа-
кохэм кыакIухьащих, ашо-

гъэшшэгъон сэнэхьатхэм нахь
игъекточыгъэу защагъэгъозшт.
Я 4 — 5-рэ курсхэм ягъэджэн
сүхьатхэм ачхэвьащих. Мэфэ
реным кIэлэджахкохэр универ-
ситетийн щылэштих. Мафэм
ыкIэм Iэнэ хурае афызэх-
щешт. КIэлэджахкохэр, студен-
тхэр ыкIи кIэлэджахкохэр
аш хэлэжьештих. НыбжыкIэхэм
агукээ зыфэшгээ сэнэхьатхэр
кыаощт, нахьижхэм оптизу
аIэкIэлтымкээ кыадэгощештих,
— **ело Любовь Галкинам.**

КIэлэджахкохэм зэрильти-
рэмкээ, мыш фэдэ шыкIэхэм
яшуагъэ кыаощт, агукээ кы-
хахьишт сэнэхьатыр нахь пэблэ-
гъэ хуущтих.

Проектыр УФ-м гъесэнэгъэм-

кэ и Министерствэрэ Гумани-
тар проектхэмкээ Фондыимрэ
зэхащэ. УФ-м и Президент
иунашьокэ ар щылэнэгъэм
щылхыращи. Проектым ишуа-
гъэкэ, ыкIи хэмийльэу кIэлэ-
джахкохэм ящиэнэгъэ зэр-
пхыщ сэнэхьатыр кыхахы.

Красногвардейскэ районым-
кэ гимназиу N 1-м пэублэ
классхэмкээ икIэлэгъаджэу
Александра Креховам ипроект-
эу «Таланты будущего» зы-
фиорэр анахь дэгүүни 100-м
ахэвьагъ.

КIэлэджахкохэм кызэрэхи-
гъэшгээхэмкээ, ныбжыкIэхэм ыгу-
кэ зыфэшгээ лэнэйкюм
икхэхын мэхъянэ ин ил. Мы
проектым ишуагъэкэ кIэлэ-
джахкохэм сэнэхьатыр икхэхын
нахь Iашэх фэхъу. Гурит
еджапIэм кIэлэджахкохэр зэр-
шеджэхэр, ОГЭ-м, ЕГЭ-м зы-
зерафигхэхэзырырэм мэхъянэ
ин нахьижхэм раты, ау ар
зэпхыгъэр, кыкIэлтыкIоштыр
ашгэжупшэ. Гурит еджапIэм
кызыаухыкIэ, ахэм сэнэхьатэу
зыфлэхжэштхэр кыхахы, нэо-
сакIэхэр ашых, юфшэнэгъэр
гагъажь. Аришь, сэнэхьатыр
епхыгъэ егъэджэнхэм мэхъянэ
ин зэрэратын фаер Александра
Креховам кыхигъэштих.

Проектым хэлажьэ зышион-
гъохэм сайтуу bybinfo.ru. зы-
фиорэм зыщатхын фое.

ДЕЛЭКЬО Анет.

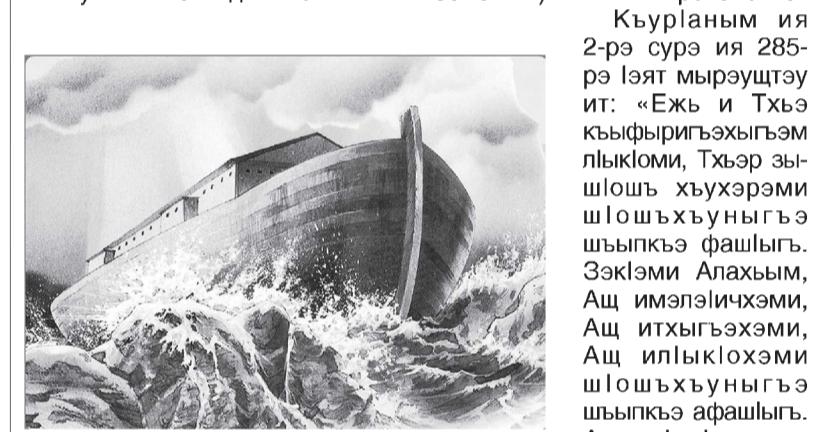
Редакцием къатхырэ письмэхэр

АДЫГЭХЭМ альапсэ чыжъэу кыщежъэ

Адыгэхэр хыатхэм кызэратекыгъэхэм фэгъэ-
хыгъэу бэ тхыгъэу щылэр. Тхэм апэ дэдэ
чышхьашьом цыфэу кытыригъэхъуагъэр
Адам арэу Талмудым (Тэуратым), Ветхэ
Заветым (Апэрэ Зээгъыныгъэм), Къурланым
арыт.

Адам къуиц илагь: Каин, Авель, Сиф. Тэ тыкызытгэ-
ющылэмэ тшоонгъор Сиф ары. Сыда пюмэ Тхэм хыдээ-псы-
дээ кышиши, цыфи псыушхыи
чыгум зытекодыкIхэм Ной
дин тхыльхэм яшылкыагъэкэ
джыре быслыымэнхэм джэн-
джэш агу кытаджэрэп. Апэрэ
Зээгъыныгъэм (Ветхэ Заветым)
тхыль 43-рэ, Индхылым (Новэ
Заветым) тхыль 27-рэ аххээ.

(Нухъэ) иунэгъо закьюу посау
къэнэжыгъагъэр аш кытекы-
гэшь ары.

Сиф ыкъо Каинан ыцлагь, Каинан ыкъо Малепеилкээ еджэ-
штигъэх. Малепеил ыкъо Иаред
фаусыгь, Иаред ыкъо Енохкээ
(Индрискээ) еджэштигъэх. Енох
ыкъо Мафусал ыцлагь, Мафусал
ыкъо Ламех фаусыгъагь. Ламех
ыкъо Ной (Нухъэ) ыцлагь.

Апэ дэдэ чыгум кытехьо-
гъэ цыфхэм ильэс 900-м ехъу
кыагъашштигъэ. Адам ильэс
970-рэ, Ной (Нухъэ) ильэс 950-
рэ кыагъашшагь.

Тэуратым зэритымкээ, Ной
къуиц илагь: Сим, Хам, Иафет.
Сим — куутф: Елам, Ассур,
Арфаксад, Луд, Арам. Хам
ыкъохэр: Хуш, Мицраим, Пут,
Ханаан. Иафет къуибл илагь:
Гомер, Магог, Мадай, Иаван,
Тувал, Мешех, Тирас.

Ханаан кытекыгъэх: Сидон
(къо нахьижхыр), Хет (ятлонэрэ
къор), ахэм кыакIэлтыкIуагъэх
Иевусей, Амморей, Гергесей,
Евей, Аркей, Синей, Арвадей,
Цеморей, Химафей.

Ханаан иятлонэрэ клаэ Хет
зэрицлагъэр ары хатхэм хана-
наанейкээ, зыкIяджэштигъэхэр.
Хетыр ляпсан афхэхъу хат-
хэм, Хет къэралыгъо ильэс
миним хуу зэхэтигъэми.

Ной ыкъо нахьижхэу Сим
кытекыгъэхэм семит льэпкь-
кэ, Хам кытекыгъэхэм, хат-
хэри ахэм зэрахэтэу, хана-
наанейкэ яджэштигъэх. Адыгэхэр
хатхэм кыатекыгъэх.

Къурланым ыпэкI щылэрэ

Мы суре дэдэм ия 3-рэ Iяя-
ти мэрэштэу ит: «Мы тхыгъэр
Тхэр зышиошь хуухэрэмкээ
Iяпыгъу.. о уашшом кынфы-
ригъэхъэри, о уапэкэ кы-
афхэхъэри зышиошь хуухэрэм
апай...»

Адыгэ усаклоу, просветитель
Цэрыюу Хамхыокъо Хъусен
мэрэштэу ытхыщтыгь: «Лъэпк
пстэуми тэ танахь дах. Расэ
фыжым (лъэпк хэлэтигъэм)
тыкхыахэхъигъ». Хъусен хэх
ищигъэн, гъэпчиинэгъэн фаеу
зыщалытэгъэ унашшом мы-
хэр итгэх: «Аш (Хъусен) нэ-
мыкI лъэпкхэр ыгъэцыкIуагъэх,
адыгэхэр зэкIами ашыгъа-
гуцугъ». Ихэу пэлэпчэу, зыда-
шагъэ чыпIэм ашыгъа 1933-рэ
ильэсийм щыхэхъигъ.

Адыгэхэр Шис (Сиф) ё, нэ-
мыкI юу къэплон хъумэ, Адам
иящнэрэ клаэ кытекыгъэхэу
лъэж хаджэхэм бэрэ къалоу
зэхэтигъигъ. Джары адэр лъэпк-
хэм ялтыгъэмэ, адыгэхэм
Адамхэр, Нухъэхэр, Хъаткъохэр
нахьыбэу зыкIялэр. Адыгэхэр
кызитехъэхээр Хам ары. Ад-
тятэтэжь плашь. Ихэу ады-
габзэмкэ «хъа»-м къикырэр
— «цыф», «цыфым ыкъу».

Ехъуапш ар адыгабзэм хэт
гүшнэхэу «хъакIэш, хъайнап,
хъад, хаджыгъ, хъакош, хъаку,
хъакI» зыфиохэрэм ыкIи нэ-
мыкIхэм.

ЦЫКЛУШО Аслын хаджэ.
Урысые Федерацием иза-
служеннэ врач, медицинэ
шэнэгъэхэмкээ кандидат,
отставкэм щылэрэ полковник.

АР-м цифре хэхъоныгъэм-
кээ, къэбар ыкIи телекомму-
никационнэ технологиехэмкээ и
Министерствэ кызэрэшьдэ-
лтыгъэмкээ, эзэгъыныгъэм кы-
зэрэшьдэлтыгъэу оффисхэм аш-
гъэфедэнэм тегъэпсхъягъэ

программэу «Р7» зыфиорэр
республикэм иеджапIэхэм зэ-
кIэми кызылэкIэгъэхъэгъошу
афашьиц.

— Оффисхэм ашгъэфед-
гъэным тегъэпсхъягъэ полно-
функциональнэ программэр

кIэлэджахкохэм, кIэлэджа-
кохэм агъэфедэн альэкынэу
кьашьицт. Аш тхыльхэр (доку-
ментхэр), таблицхэр ыкIи пре-
зентациехэр зээгыгъафэрэу,
хэукононгъэхэр зыгъэтэрэ-
зыжърэ «редакторхэр», сурэт-
хэм, видеохэм зэрялптыштхэ
шыкIэхэр, нэмыкI амалэу непэ
щылэхэр кыщыдэлтыгъэх,

— кыщыдэлтыгъэх министерствэм.

АР-м гъесэнэгъэмрэ шын-
ээрэхэмкээ и Министерствэ кы-
зэрэшьдэлтыгъэмэ, федеральнэ
проектхэм квадхэлтыгъэхэу,
цифрэ шыкIэм гъесэнэгъэм-
кээ республикэм иистемэ зы-
щегъэшьомбгъуугъэным үүж
итых. ЗэкIэ еджапIэхэм аш
ищыкIэгъэ оборудование ачэт,
интернет зэрхүнчлийн ял. КIэ-
лэджахкохэм мы лъэнэйкюм-
кэ яшлэнгъэ хагъэхъоным
фешл егъэджэнхэр афызэхашэх.

Къурланым ыпэкI щылэрэ

ЗэхэтыкIэ-зэфыщтыкIэхэр

Уадэжь къэкIуагъэр ныкъылъфыгъэми, хъакIэм фэдэу къидекIокI

Хъадагъэм тесхэм сидигъуи гупшысэ гъашэгъонхэр къацых. Гүштээкэ зынэмсисхэрэ щыгэп. Джы, зэкI пломи ухэмсүкъонэу, унажомэ компютерхэр, телевизорхэр артых. Хъугъэ-шагъэу дунаим къышекIокIырэ пстэури унэм исхэми, гоогум тетхэми игъом къанэс.

Ахэм гупшысэ гъашэгъонхэр къахахых. Еланэ зэлукIэхэмэ, зэхахгъэм еплъикIэу фыря-Іэмкэ зэнэкъохуу. Зэрэушэтих. Аш къылакIэу, ныбжыкIэхэм дунай шхъаф зыфашыжыгъэу, адэгушыгъуа хуугъэ. Ареу щиты, тофир адыгэ шенхабзэхэм анэсуу, цыф зэхэтикIэмэ захаххэхэкэ, ныбжыкIэмэ къалон агъотыжырэп. Тинасыныш, жыыхэр джыри щыгэх, тишэн-хабзэхэри компютерым рагъекIунхэр игъо ифагъехэл.

Адыгэ хабзэр — мытхыгъэ хабз. Нахыпэм хеукъоныгъэ хэмийгэу агъэлпээз нахыжьмэ зэрахъэштгэй. ИшкIацайэмэ, бэшыкIэ къагъэгъунэштгэй, къамэри зэфырахьштгэй. Джы нахыбэрэмкэ къини хъярри ныбжыкIэмэ ашпээ ильни хуугъэ. ЗекIокIэ-псэукIэмэ ежхэми, уахтэми зэблэхъуу гаашырэм гүнэ илэп. Аш къыхкIэу, адыгэ хабзэр зидебгъазэрэм зигъазэу, зэмийкүрэми рагъекIоу, зэрмытми рагъуюу хуугъэ.

Хъадагъэм тесхэр гүштээ щысхээ, унажом щыц клаалу ахэсэм къеджхи, унэм ражыг. Бэрэ къэмтэу къыгъэзжэх. ЗекIэблэгэх хъазырэу унэм къихажы итисыпIа екужыгъэ. Еланэ ежыри, ынэхэри зы чыпIа имызагъэхэу, зымы фэмийгъэзжэу, дыреплэхкызы губжыгъауу къылайг:

— Мы нью купмэ къамыгупшысын щыгэп. Хъадагъэм къакIорэ пстэуми, цыкIуми иными, сакъидечъекIын фаеу къырагъекIы.

Лыжъэу щысхэр зэпплыжыгъэх. Зым зэхихыгъэр ыгъэшагъоу, жакIэу тетым къыхэмийшэу үүшхыпцыкIи, ышхъэ макIэу ыгъэссыгыг, адэ лыжъ Цэпльыр ичыпIа имызагъэу, бэшэу ытгэгүм зытыригъакIэзэ, гумэкIэу бэрэ хэтэджкыгъ.

— Къало, сиклал, жыымэ угу зэрябгъэрэр? — Цэпльыр къеупчIаг:

— Тяняж къызхэкIыгъэ лакъом щысхэу къекIуагъэхэм сапэгъокIыныш, сашхъарытын фаеу къырагъекIы. Ашыгъум

ахэр егъашэмэ слъэгъуягъэп. Анэтэгу нэ закъо итими сшэрэп. Ахэм язакъомэ юфа, благъэу тиэ пстэуми сакъидеклокIынэу ары зыфаехэр. Хэт ар зыукIочын зылэкIыщтыр?

— Сид япIожыгъяэр адэ?

— ыжакIэ макIэу хэпIестхъэжыз Аминэ къеупчIаг:

— Адыгэ хабзэмкэ, къызфекIуагъэхэм къакIэрхэх нахь, къекIуагъэхэм акIерхэхэрэп,

— сугаагъэ.

— Зэгъэфагъэу пIуагъэ, си-

шьау, ау тэрэзэу пIуагъэ!

— Адэ сида слон фэягъэр?

— Уадэжь къекIуагъэм, блэгъэнки фит, хымэнки фит, цыкIуа ина зэхэмидзэу, уянэ къыльфыгъэм фэдэу укъидеклокIынэу хабзэ.

— Тхыль пчагъэ зэлпрызгъэзаг, ау аш фэдэу хабзэ зыми къисхыгъэп... КъылфекIуагъэмэ, къыпIэрхъан фаер ежыр нахь...

— Къимыхыгъэмэ тэрэзэп.

Е узджагъэр тхыль хүүштэп. Мы дунаеу тызытетим абзэки, ашьокли, щыгъынэу ашыгъхэмекли зэфемыдэхэу, шэн-хабзэу ахэлхэмекли зэфэшхъафхэу лъэпк мин пчагъэ щэпсэу.

Тэри, адыгэхэмкэ, ахэм та��ыхэзжэштэу тиэр макIэп. Ахэм зэу ашыц цыфэр зэхъопсагъэр

ептынэмрэ хъакIэу къылфекIуагъэр бгэлээпIэнэмрэ. Тягэж, джэнэт лъапIэр Тхъэм къырет,

зы пчыхъэм къылотагъэм ятолнэрэм къыщыпидэжъэу, хуугъэшагъэхэу, шэн-хабзэхэу адыгэ

мэ зэрахъэштгэйхэу къылотэжкыштгэхэмэ гүнэ ялагъэп. Ахэр зекIэ птхынэу уферэжки, тхыль

пчагъэ птхын фаеу хуущ. Ахэм ашыщэу нахыбэрэ зиггугуу къышыкыштгэйхэу адэгэ

мэ хъакIэм мэхъанэу ратыштыгъэрэ арт пытапIа исы фэдэу

къызэрэгъэгъунэштгэйхээрэ ары. Гъэшэгъонхаар ар зэхэпхынкэ?

— Къэуат, Амин, — щысхэр къеупчIагъэх.

— Къэслотэн, ау ар зыфхыгъэми, гупшысэу хэлхьими шо шуягупши.

— Тыкъезэгъы, — агуагъ щысмэ.

Аминэ зыуульэкIыхъажы, унэм исхэр зырызэу къылпы-

хъажхы, мэкъе дэгукIэ мыгу-
зажкоу къыригъэжъагъ.

I

— БэшIагъэ ар зыхуугъа-
пъэр, ау а хуугъэ-шагъэр ты-
гыуасэ хуугъэ фэдэу джы-
къызнэсигъэми зэблэхъуу-
имыгъэу къацотэжкы. Лъэхъан

чыжъэм, псыхъоу тызыкIерсыр
къызыщжэхэрэ пъэнхъом фэ-
гъэзагъэу зы мэфэ гьогу зыпкI-
кэ, Абдэхэ къушхъэм якъе-
жжапIе унэсигъэштгэ.

А чыпIэм Хъаджэм икъудажэ щыпсэу-
штгэ. А къудажм Лышэхэр

алоу абдэхэ лъэкъо зэтегъэ-
псыхъагъэ дэсигъэ. Зэшиту
хуухуу, зы халп зэдисхэу псе-
штгэгъэх.

Тетыгъэрэ гупшысэ-
ре зиэ цыфыгъэх.

Губзыгъэхэу, жашхохуу, гүштээ «блэр
гъуанэм къырещи» зыфалорэм

фэдагъэх. ЗекIо клоштхэмэ,
хымэ къудажэ хэхъаштхэмэ,

льэпк юф хасэм щызэх-
фыштми, зэкIэмкли апе итгэх.

Гупшысэки, гүштээки, халэ-
лыгъэмки щытхъур къудажэм

къытфахыштгэ. Абдэхэ хэ-
гъэгуми, Шапсыгъэмэ, Къэ-

бэртэами ячыгуу гъуанпкъэмэ
анэсэу, ан щылхагъэмии укы-
рашткIынэу амшылэрэ къогуу-

пэрэ лъагъору ялагъэп. Шэкли-
Пэхэри дэгъоу ашэлтгэгъэх.

Аш фэдэ цыфмэ а лъэхъаным
мэхъанэшо аратыштгэ, осэ-
шко афашыштгэ. Ныбджэхуу

ахэм адашынэу къудажэм дэс-
хэр лъыхъоштгэхэ. Ау шефэу
къышшоисон, аш фэдэ цыфмэ
нэкIокъогу ямыгъэу, нэчэгъкэ

зыгорхэр къафычмэлпхыхэуу

хуурэштгэ. Ау шефэу къышшоисон,

ауди къышшоисон, аш фэдэ

цыфмэ ауди къышшоисон, аш фэдэ

бзэм щэхуу хэмийльэу, зэшымэ
яунэгэ зэгъэфагы, яшыгэ-
псэуки зы чэц закъом зэ-
прыгъэзагъэу зэблэхуугъэ
ышыгъ.

2

Зэгорэм, чэцир хэкотагъэу,
къэлапчээм къитеугъэх. Унэ-
лутыр ики къэлапчээр зыуухы,
зэкоцыпхагъэу шыплэм зыгорэ
дэльэу шы горэ къыдэхъагъ.
Ралъэблэгъагъэр къэлэ ныбжы-
кIэу, шыплэм дэлпэгъэр аш
къытыгъуу гээштэу къычэ-
кIыгъ.

— Шуниакъылрэ шуилы-
гъэрэ сащегуу, сызэрфэгъэ
чыпIэри, сиғашы шууэ къи-
сэлхъэ, — ыуагъ клаалэм.

Пшашьэу къыхыгъэри нэут-
хэу къычэгъыгъ.

— Гъэпцагъэкэ сыкъыты-
гъу. Псэогуу сферхуунэу си-
фафэп. ХъакIэр къызерахуумэу
сихиягъэрэ сикъэбзагъэрэ къэ-
шуухуумэнэу сышуущэгъы,
— ыуагъ аши. Тури хъакIэ
фэдэ хуугъэх, тури зэфэдэу
къэуухуумэнэу фаеу къычэ-
кIыгъ.

Зэшигтури, яшхъэгъусэхэри
бзильфыгъэу къахыгъэм бэрэ
елъэгъэх, едэуагъэх насып
фэхуугъэу еуцолэнэу, ау къа-
фезэгъыгъэп. Къэзыхыгъэ
кламэи ыгъэдэон ылъэгъыгъ.
Зихэ къодыгъэм «сихэ кло-
дигъэ» elo, аш фэдэри шъэфы
хуун ылъэгъэрэп. Пшашьэ
къызхэкIыгъэ лакъом, Хъаджэм
икъудажэ анахыгъэу дэсхэр
гъусэ къышхыхи, зэшигтуумэ
адэж къекIуагъэх. Пшашьэ
аратахыгъиу зэшымэ бэрэ
къядэуагъэх. Ау зэгургу-
агъэх.

— Къудажэм тэри тыщыц,
хэти лытэнэгыни шхъэкIефа-
гы фэтэшы, тэри джааш фэ-
дэу къытфыщтынхэу къэ-
тылэжжыгъэу къытщэхуу. Ау
хъакIэр къыт-
фэкIуагъэм адигэ шэн-х-
бзэм тетэу ты-
дэмызекIомэ, уасэу тиэми
къыгIичын, шьори апэрэу
тышшуумысын. Ару зыхху-
кIэ, мы тофир щарихыат дин-
ним къызэри-
лоу зэхээзифы-
пхъэм зэхед-
гъэфэу, аш ил-
тетэу тыпсэу-
мэ тызэгур-
ынэу сэгугъэ.
Джаашгъум

Искусствэр — тибайныгъ

«АЩЭМЭЗЫР» АНАХЬ ДЭГҮХЭМ АЩЫЩ

Урысые телевидением иапэрэ канал зэхишгээ зэнэкьюкоу «Зэрэхгээгоу пщэрхьапэм орэд кыышытэо» зыфиорэм Адыгейим иансамблэу «Ащэмэзыр» хэлажьэ.

Мыекуапэ изэхэт юфшланэу «Ошадэм» ильэпкэ фольклор ансамблэу «Ащэмэзыр» финалны кюм нэсным фэш зэнэкьюкум иедзигуцимэ апхырыкыгъ.

Заочнэ шыклем тетэв апэрэ едзыгъюм ансамблэу 100 кыщыхыгъ. Ятлонэрэ зэнэкьюкум

ыуж ансамблэ 48-рэ къагъенагь. «Ащэмэзым» Москва кышилгээ адигэ орэдирэ зэхэцакохэм агурихыгъ.

— Ящэнэрэ едзыгъюу Москва щыреклокыгъэм «Эльгин цы-күр» зыфиорэ адигэ льэпкэ орэдирэ ансамблэм кышилуагъ,

— кьеуатэ «Ащэмэзым» ихудожественнэ пащэу, Адыгэ Республикаан культурэмкэ изаслуженна юфышшэу Бастэ Аснет. — Зэхэцакохэм ансамблэ анахь дэгүхэр кыыхахынхэм фэш зэгъепшэнхэр ашыгъэх.

Яеплыклохэр зэфахысыжихи, ансамбли 8 кээх зэнэкьюкум хэлэхжээнхэу зэдаштагь. «Ащэмэзыр» анахь дэгүхэм ашыгъ зэрэхуугээ фэш тифэгушуагъ.

— Адыгэ фольклор ансамблэу «Ащэмэзым» ижтырэ адигэ орэдхэр къеох. Орэд пэпч тарих гэнэфагъэ ил. Тиорэдийхэм фольклорыр зэрагъашэ, адигэмэ яшэн-хабзэхэм нахь куоу защаэгъозэным пылтых. Ансамблэм хэтхэм адигэ къашьохэр къашых, пшынэмкэ, шыкэлпшынэмкэ, нэмыххэмкэ льэпкэ орэдышохэр агъэжынчих, — кытиуагъ «Ошадэм» ихудожественнэ пащэу, Адыгэ Республикаан изаслуженна артисткэ Едыйж Викторие.

Биданыкъо Алан, Биданыкъо Жынут, Шыекукий Айдэмыр, Сапый Аскэр, Лыххурэе Анзор, Клурещин Адам «Ащэмэзым» иорэдийх. Йоныгъо мазэм кээх

зэнэкьюкоу Москва щыклохэм хэлэхжээнхэу. Искусствэм гъэхъагъэ щашырэр къералыгъо гъэпсыкэ илэу Адыгейир зыпсэурэр илъеси 100 зэрэхурэм фагъэхы.

— Тиклалэхэм Адыгейим ишитхуу Урысыем щаалтыгъ, тагъэгушуагъ, — тизэдэгүшүэгэйхэу льегъекуатэ Едыйж Викторие.

— Орэдирэ льэпкэйх ыпс, игүүшүү, игупши. Пэсэрэ орэдхэм тамэ язытыжырэ калэхэм шүүшгээшхэо яэу тэлъытэ. Москва клонхэм фэш лыпшигэу кытфэхуугэхэм льешэу тафэрэз.

— Урысыем щыпсэурэ льэпкъхэм яискусствэрэ якултурнэ кээрэ мыйгээ я Ильэс,

— кьеуатэ Мыекуапэ иадминистрации культурэмкэ и Гъэлорышланэ илашшу Цэй Розэ. — «Ащэмэзыр» мэфэх зэхахьхэм, концерт хэхыгъэхэм ахэлажьэ. Льэпкэ искултурэхэм хэхьонгъэ фишыээ, ансамблэр Урысыем щаше хууьз.

— Москва щыклохэм зэнэкьюкум тыхэлажээз хэгъэгум ишьолырхэм яорэдийхэр кыткэлэгчилгээх, нахышлоу ташэ хууьз, — кытиуагъ орэдийоу Шыекукий Айдэмыр.

Урысыем и Къералыгъо биржэ и Мафэ фэгэхэхыгъэ концертын «Ащэмэзым» иорэдхэр щытугъэх, едэуугэхэр лыгы фытеугъэх. Хэгъэгум икэух зэнэкьюкоу гъэхъагъэхэр щишийнхэу тафэрэз.

Зэхээшагъэр
ыкы кындызыгъэ
гъэкырэр:
АР-м льэпкэ Йоххэм-
кэ, Икыб къералхэм
ащыпсэурэ тильэпкээ-
гъухэм адирялээ зэпхы-
нгэхэмкэ юкы
къэбар жууьз
иамалхэмкэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шийэр:
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм
къялхырэр А4-кэ
заджэхэрэх тхыапхэу
зипчыагъэх 5-м
емыххэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлхээ, шрифтыр
12-м нахь цыкунуу
щытэп. Мы шапхэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэклигъекложых.

E-mail: adygoe@
mail.ru

Зыщаушихытагъэр:
УФ-м хэутын йоххэмкэ,
телерадиокъетын-
хэмкэ юкы зэллыгъ-
Иэссыкэ амалхэмкэ
и Министерстве
и Темир-Кавказ
Чыпэл гъэлоры-
шланэ, зэраушыхытагъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихытагъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклигъек
пчагъэр
4795
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1522

Хэутын узчи-
кэлхэнэу щыт уахьтэр
Сыхьатыр
18.00

Зыщаушихытагъэх
уахьтэр
Сыхьатыр
18.00

Редактор шыкыаэр
Дэрэ Т.И.

Редактор
шыкыаэр
Мэшлээкъо С. А.

Пшыэдэгъиж
зыхырэ секретарыр
Жаклэмыкъо
А. З.

Футбол. Апшъэрэ купыр

Хэта «Зенит» кІэхъащыр?

Урысыем футболымкэ иапшъэрэ куп хэт клубхэу 2022 — 2023-рэ ильэс зэнэкьюкум хэлажьэхэрэм шышхъэум и 19 — 21-м я 6-рэ ешэгъухэр яагъэх.

ЗэлукIэгъухэр

«Крылья Советов» — «Факел» — 1:1, «Урал» — «Пари НН» — 0:1, «Химки» — «Локомотив» — 0:3, «Динамо» — «Спартак» — 1:0, «Ростов» — «Шъачэ» — 2:2, ЦСКА — «Ахмат» — 4:2, «Зенит» — «Торпедо» — 2:0, «Краснодар» — «Оренбург» — 2:0.

Анахьыбэу зэплыгъэхэр

«Зенит» — «Торпедо» — нэб-гэрэ мин 33-м нахьыб, «Динамо» — «Спартак» — мин 25-м къехьу, «Краснодар» — «Оренбург» — мин 21-м нахьыб, ЦСКА — «Ахмат» — мин 13-м нахьыб.

«Зенит» ауж кынэрэ командэм дешлагь нахь мышэми, стадионым цыфыбэ кызыэрэкуягъэр бгэш-шэгъонеу щыт. «Краснодар» иешэгъухэм нэбгыраба сидигүү ялты. Санкт-Петербург, Москва, Краснодар якомандэхэр хэгъэгум икъалхэм щысэшү афхэхүх.

Ешэгъу шыхъа

Я 6-рэ ешэгъухэм «Динамэр»

ыкы «Спартак» къахэтэгъэшых. «Спартак» теклоныгъэм ишьыпкэу фэбэнагь, ау «Динамэм» шокын ылъэкыгъэп. «Спартак» иухумакохэм ашышуу Умяровым ыэгуор къэлэпчэеутэу Селиховым фызэклидэжъыгъ. «Динамэм» иешлаклоу Тюкавинир а уахьтэм къэлапчэм пэблагъэу зэрэштыгъэм Умяровым гу лытагъэп. Тюкавинир ыэгуор къыз-їкигъахы, хъагъэм ридзагь — 1:0.

«Динамэм» иешлакохэм къэлэпчэпкын, къэлэпчэбгыкын ыэгуор тырагъафэу къыхэкыгъ, теклоныгъэм нахь пэблагъагъэх.

«Шъачэ» Ростов-на-Дону щешиэзэ пчагъэр 2:0-у къыхыштыгъ. Такъикин 10-м нахь маклэ къэнагъэу «Ростов» зэкэльтилоу тлогъогого хъагъэм ыэгуор ридзагь — пчагъагъэр зэфэдэ хууьз. Ешигэту уахьтэр аухыгъэу судьям къафыхигъэхъогъэ такъикхэр зыщауихытэм «Ростов» иешлаклоу Уткиним пенальтир зөгъэцаклэм, къэлэпчэпкын ыэгуор тыригъэфагь. Аш ылээкэ «Шъачэ» икъэлэпчэеутэу Адамовым пенальтир къызэкидэжъыгъ.

«Краснодар» иешлакэ хөгжхээ. «Зенит» «Торпедэм» теклуагъэми, къэлапчэм ыэгуор дидээнэр къехъильэкыгъ.

«Урал», «Химки» ятренер шыхаэхэр зэблажууьгъэх, ау яешлакэ зэхъокыныгъэшүхэр шлэхэу фэхүүщхэм къэшэгъуае. В. Гончаренкар тренер ыэпэлас, «Урал» пащэ зэрэфхэгъэу шуагъэу къытштыр уахьтэм къынгъэнэфэшт. «Торпедэм» Савичевыр

пащэ фашыгъ, клубыр аши егъэгъуагъ.

Чыпшэхэр

1. «Зенит» — 14
2. ЦСКА — 13
3. «Спартак» — 13
4. «Динамо» — 12
5. «Ростов» — 12
6. «Краснодар» — 11
7. «Шъачэ» — 10
8. «Ахмат» — 8
9. «Химки» — 7
10. «Кр. Советов» — 6
11. «Локомотив» — 6
12. «Оренбург» — 6
13. «Пари НН» — 5
14. «Факел» — 4
15. «Урал» — 1
16. «Торпедо» — 1.

Я 7-рэ зэнэкью- къухэр

26.08. 20:00

«Шъачэ» — «Химки»

27.08. 15:00

«Пари НН» — «Динамо»

27.08 17:30

«Факел» — «Спартак»

27.08 20:00

«Ахмат» — Крылья Советов»

28.08 13:00

«Урал» — «Зенит»

28.08 15:00

«Локомотив» — «Оренбург»

28.08 17:30

«Торпедо» — «Краснодар»

28.08. 19:45

«Ростов» — ЦСКА.

Хэутын узчи-
кэлхэнэу щыт уахьтэр
Сыхьатыр
18.00

Зыщаушихытагъэх
уахьтэр
Сыхьатыр
18.00